

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 17 juni 1999 *

I mål C-295/97,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Tribunale di Genova (Italien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA

och

**International Factors Italia SpA — (Ifitalia),
Dornier Luftfahrt GmbH,
Ministero della Difesa,**

angående tolkningen av artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse),

meddelar

* Rättegångsspråk: italienska.

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-P. Puissochet samt domarna P. Jann, C. Gulmann, D.A.O. Edward och M. Wathelet (referent),

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA, genom advokaten Tomaso Galletto, Genua,
- Dornier Luftfahrt GmbH, genom advokaterna Antonio Fusillo och Alessandro Fusillo, Rom, samt advokaten Gianfranco Nasuti, Genua,
- Italiens regering, genom professor Umberto Leanza, chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av Oscar Fiumara, avvocato dello Stato,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Gérard Rozet och Paolo Stancanelli, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 27 januari 1999 av: Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA, företrätt av

advokaterna Tomaso Galletto och Ivano Cavanna, Genua, Dornier Luftfahrt GmbH, företrädd av advokaterna Antonio och Alessandro Fusillo, Italiens regering, företrädd av Oscar Fiumara, samt kommissionen, företrädd av Paolo Stancanelli,

och efter att den 4 mars 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Tribunale di Genova har genom beslut av den 29 juli 1997, som inkom till domstolen den 11 augusti samma år, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt två frågor avseende tolkningen av artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse).
- 2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA (nedan kallat Piaggio) och det enligt tysk rätt bildade bolaget Dornier Luftfahrt GmbH (nedan kallat Dornier) i fråga om återbetalning av ett belopp om 30 028 894 382 LIT som Piaggio erlagt såsom betalning till Dornier.
- 3 Piaggio köpte tre luftfartyg avsedda för den italienska försvarsmakten av Dornier. Som betalning gjorde Piaggio från och med december 1992 ett antal insättningar till förmån för Dornier och överlät, såsom överlåtelse av betalning, fordringar hos försvarsministeriet och bolaget International Factors Italia SpA.

- 4 Genom dekret av den 28 november 1994, som antogs gemensamt av industri- och finansministrarna (*GURI* nr 281 av den 1 december 1994); sattes Piaggio under tvångsförvaltning med tillämpning av lag nr 95/79 av den 3 april 1979 (*GURI* nr 94 av den 4 april 1979, nedan kallad lag nr 95/79). Beslutet följde på ett avgörande av Tribunale di Genova av den 29 oktober 1994, i vilket det fastslogs att Piaggio var på obestånd samt att det kunde komma i åtnjutande av förfarandet med tvångsförvaltning.
- 5 Den 14 februari 1996 väckte Piaggio talan vid Tribunale di Genova om dels att samtliga betalningar, överlåtelse av fordringar och av rätt till betalningar som gjorts till Dornier under de föregående två åren saknade giltig verkan gentemot fordringsägarna i konkursen, dels fastställelse av att Dornier skulle återbetala motsvarande belopp jämte ränta. Piaggio hävdade i det avseendet att Dornier, trots att det visste att Piaggio redan hade ställt in betalningarna, hade mottagit ett antal förmånliga betalningar för försäljningen av de tre luftfartygen om sammanlagt 30 028 894 382 LIT, vilket står i strid med principen om att samtliga fordringsägare skall behandlas lika.
- 6 Piaggio stödde sin talan på artikel 67 i konkurslagen — vilken är tillämplig i förevarande fall i kraft av de hänvisningar som görs i artikel 1 i lag nr 95/79 och i artikel 203 i konkurslagen — i vilken föreskrivs att det till förmån för det insolventa bolagets konkursborgenärer går att återvinna betalningar som gjorts under de två år som föregår insolvensförklaringen och inledandet av förfarandet om försättning i tvångsförvaltning.
- 7 Dornier har till sitt försvar bland annat anfört att lag nr 95/79 är oförenlig med artikel 92 i fördraget.
- 8 Förfarandet med tvångsförvaltning av storföretag i kris är infört genom lag nr 95/79.

- 9 Enligt artikel 1 första stycket i denna lag kan detta förfarande tillämpas på företag som sedan minst ett år har åtminstone 300 anställda och som har skulder till kreditinrättningar, till socialförsäkringsinrättningar eller till företag där staten har ägarmajoritet, som uppgår till minst 80,444 miljarder LIT och som är fem gånger större än företagets inbetalade bolagskapital.
- 10 Förfarandet är enligt artikel 1 *bis* i samma lag även tillämpligt när obeståndet följer av att företaget är skyldigt att till staten, offentliga organ eller företag där staten har ägarmajoritet betala belopp som uppgår till minst 50 miljarder LIT, motsvarande minst 51 procent av det inbetalade bolagskapitalet, och som avser återbetalning av stöd som är olagliga eller oförenliga med den gemensamma marknaden eller som har utbetalats inom ramen för finansiella bidrag som beviljats för tekniska innovationer och forskningsverksamhet.
- 11 För tillämpning av förfarandet med tvångsförvaltning krävs enligt artikel 2 första stycket i lag nr 95/79 att företaget skall ha förklarats vara på obestånd av domstol, antingen med tillämpning av konkurslagen eller på grund av underlåtenhet att betala ut löner sedan minst tre månader tillbaka. Industriministern kan då, efter samråd med finansministern, anta ett dekret med innebörden att företaget sätts under tvångsförvaltning och ge företaget tillstånd att, med beaktande av borgenärernas intressen, fortsätta sin verksamhet under en period av maximalt två år, med möjlighet till förlängning under maximalt ytterligare två år efter samtycke från den interministeriella kommittén för samordning av industripolitiken (nedan kallad KSIP).
- 12 Företag som är satta under tvångsförvaltning lyder under konkurslagens allmänna regler, med vissa undantag som föreskrivs i lag nr 95/79 eller senare antagen lagstiftning. Således gäller för tvångsförvaltning liksom för normalt likvidationsförfarande att ägaren till företaget på obestånd inte har rätt att förfoga över dess tillgångar, vilka i princip skall användas för att tillgodose företagets borgenärer. Företaget medges uppskov med betalning av räntor på redan befintliga skulder. Betalningar av skulder som gjorts inom en viss tid före förklaringen om obestånd kan återvinnas. Inga enskilda utsökningsåtgärder kan inledas eller genomföras beträffande företagets tillgångar. Till skillnad från det

normala konkursförfarandet gäller beträffande tvångsförvaltning emellertid att uppskovet med alla utsökningsåtgärder, enligt artikel 4 i lag nr 544/81, även gäller för skatteskulder samt straffavgifter, räntor och skulduppräknings vid försenad inbetalning av företagsskatt.

- 13 För övrigt kan staten enligt artikel 2 *bis* i lag nr 95/79 helt eller delvis gå in som garant för de skulder som företaget som är satt under tvångsförvaltning ådrar sig för finansiering av den löpande förvaltningen och för att återta i bruk och färdigställa anläggningar, byggnader och industriell utrustning, i enlighet med villkor och föreskrifter som utfärdas genom dekret av skatteministern efter samtycke från KSIP.

- 14 Inom ramen för saneringsprocessen är det tillåtet att sälja samtliga delar av det företag som är på obestånd enligt de föreskrifter som ges i lag nr 95/79. Enligt artikel 5 *bis* i lagen skall överlåtelse av äganderätten till hela eller delar av företaget vara föremål för en schablonmässig stämpelskatt som uppgår till 1 miljon LIT.

- 15 Enligt artikel 3 andra stycket i lag nr 19/87 av den 6 februari 1987 (*GURI* nr 32 av den 9 februari 1987, nedan kallad lag nr 19/87) är dessutom de företag som är satta under tvångsförvaltning befriade från skyldighet att betala böter och straffavgifter vid underlåtenhet att betala in obligatoriska sociala avgifter.

- 16 När ett företag under tvångsförvaltning ges tillstånd att fortsätta sin verksamhet skall enligt artikel 2 andra strecksatsen i lag nr 95/79 den förvaltare som utsetts upprätta en lämplig förvaltningsplan. Innan denna godkänns av industriministern skall KSIP undersöka huruvida den står i överensstämmelse med huvuddragen i den nationella industripolitiken. Beslut som rör omstrukturering, försäljning av tillgångar, likvidation eller upphörande av tvångsförvaltningen skall också godkännas av samma minister.

- 17 Det är inte förrän tvångsförvaltningen har avslutats som företagets borgenärer kan tillgodoses, helt eller delvis, genom att företagets tillgångar realiserar eller med hjälp av företagets nya inkomster. Enligt artiklarna 111 och 212 i konkurslagen utgör dessutom de kostnader som uppkommit i samband med tvångsförvaltningen och den fortsatta driften av företaget, inbegripet de skulder som företaget ådragit sig, massafordringar och har förmånsrätt framför de borgenärsfordringar som redan fanns då förfarandet med tvångsförvaltning inleddes.
- 18 Förfarandet med tvångsförvaltning avslutas efter ackord, när företagets tillgångar helt och hållet har fördelats, när det inte längre föreligger några fordringar eller när tillgångarna inte räcker till, eller också när företaget återigen har kapacitet att uppfylla sina skyldigheter och således återigen har uppnått ekonomisk jämvikt.
- 19 Kommissionen har beträffande lag nr 95/79 som helhet tillsänt den italienska regeringen skrivelse E 13/92 (EGT C 395, 1994, s. 4) i enlighet med artikel 93.1 i EG-fördraget (nu artikel 88.1 EG), vari kommissionen, efter att ha gjort bedömningen att regleringen i fråga i olika hänseenden föreföll omfattas av tillämpningsområdet för artikel 92 och följande artiklar i detta fördrag, begärde att den på förhand skulle underrättas om samtliga fall av tillämpning av denna lagstiftning, så att de skulle kunna bedömas utifrån de regler som är tillämpliga beträffande stöd till företag i kris.
- 20 De italienska myndigheterna svarade att de endast var beredda att avge förhandsanmälan i de fall då statlig garanti beviljas i enlighet med artikel 2 *bis* i lag nr 95/79. Under dessa omständigheter beslutade kommissionen att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget. Av handlingarna i målet framgår inte huruvida kommissionen har antagit ett slutligt beslut i detta förfarande.

21 För att få klarhet i om lag nr 95/79 är förenlig med artikel 92 i fördraget beslutade under dessa omständigheter den nationella domstolen att vilandeförklara målet och ställa domstolen följande frågor:

”1) Får en nationell domstol begära ett avgörande direkt från EG-domstolen avseende frågan om en bestämmelse i en medlemsstats lagstiftning är förenlig med bestämmelserna i artikel 92 i fördraget (statligt stöd)?

2) Kan den italienska staten, om svaret är jakande, genom att anta lag nr [95] av den 3 april 1979 om införande av tvångsförvaltning av krisdrabbade storföretag — och i synnerhet genom föreskrifterna i övervägandena till denna lag — anses ha beviljat vissa av de företag som avses i bestämmelserna (således storföretag) stöd som strider mot artikel 92 i fördraget?”

Huruvida tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning

22 Piaggio hävdar att begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning, dels för att den lagstiftning som den begärda tolkningen avser inte förklaras tillräckligt tydligt och klart i begäran, dels för att frågorna inte är relevanta för att avgöra tvisten vid den nationella domstolen, eftersom dess återgångstalan grundar sig på ordinarie bestämmelser om konkurs i vilka föreskrivs att betalningar som har gjorts under de två år som föregår förklaringen om obestånd kan återvinnas.

23 Det är i detta avseende riktigt att beslutet om hänskjutande endast kortfattat redogör för den rättsliga ramen för begäran om förhandsavgörande. Denna

omständighet medför emellertid i förevarande fall inte att begäran inte kan tas upp till sakprövning. Redogörelsen är tillräckligt detaljerad, eftersom den gör det möjligt att klart förstå de ställda frågorna.

- 24 Det skall dessutom erinras om att det ankommer uteslutande på de nationella domstolarna, vid vilka tvisten anhängiggjorts och som har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i varje enskilt mål bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen (se bland annat dom av den 1 december 1998 i mål C-200/97, Ecotrade, REG 1998, s. I-7907, punkt 25).
- 25 Det är tillräckligt att konstatera att frågan huruvida ett system liknande det som införts genom lag nr 95/79 skall anses utgöra nytt stöd eller redan befintligt stöd, vilken fråga domstolen nedan kommer att pröva ex officio inom ramen för det nära samarbete som den är skyldig att ha med de nationella domstolarna, i förevarande mål inte saknar betydelse för utgången av tvisten vid den nationella domstolen, med hänsyn till de slutsatser som den hänskjutande domstolen kan komma att dra, med beaktande av artiklarna 92 och 93 i fördraget, av att kommissionen inte underrättats i förväg om det stödsystem som det eventuellt kan vara fråga om.
- 26 Dessutom går det inte att omgående hävda att Dorniers situation, för det fall Piaggio helt och hållet hade omfattats av det ordinarie konkursförfarandet, skulle ha varit densamma på alla punkter, i synnerhet i fråga om bolagets möjligheter att åtminstone delvis få sina fordringar betalda, trots att det även i det ordinarie konkursförfarandet föreskrivs en möjlighet att återvinna utbetalningar som gjorts under den känsliga period som föregår förklaringen om obestånd. Denna fråga skall bedömas av den nationella domstolen.
- 27 Tolkningsfrågorna skall därför besvaras.

Den första tolkningsfrågan

- 28 Den hänskjutande domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida den kan begära ett avgörande direkt från EG-domstolen avseende frågan huruvida en nationell bestämmelse är förenlig med artikel 92 i fördraget.
- 29 Inledningsvis bör erinras om att inom ramen för ett förfarande enligt artikel 177 i fördraget är domstolen inte behörig att tolka nationell rätt eller att uttala sig om huruvida en nationell bestämmelse är förenlig med gemenskapsrätten (se bland annat dom av den 21 januari 1993 i mål C-188/91, Deutsche Shell, REG 1993, s. I-363, punkt 27).
- 30 Vad närmare beträffar kontrollen av att medlemsstaterna iakttar de skyldigheter som åligger dem enligt artiklarna 92 och 93 i fördraget, skall det beaktas att de nationella domstolarna och kommissionen innehar olika och kompletterande roller, såsom har påpekats i domstolens dom av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, SFEI m.fl. (REG 1996, s. I-3547, punkt 41 och följande punkter).
- 31 Medan uppgiften att bedöma om stödåtgärder är förenliga med den gemensamma marknaden faller inom området för den exklusiva behörighet som tillkommer kommissionen, vars beslut kan prövas av domstolen, bevakar de nationella domstolarna skyddet för enskildas rättigheter vid åsidosättande av den skyldighet att i förväg anmäla statligt stöd till kommissionen som föreskrivs i artikel 93.3 i fördraget.
- 32 För att kunna avgöra om en statlig åtgärd, som har vidtagits utan att den i artikel 93.3 i fördraget föreskrivna förhandsgranskningen har genomförts, borde ha genomgått det förfarandet, kan en nationell domstol komma att behöva tolka begreppet stöd som anges i artikel 92 i fördraget. Om den nationella domstolen — som i förevarande fall, vilket framgår av beslutet av hänskjutande — är tveksam till om den ifrågavarande åtgärden kan betecknas som statligt stöd kan den be kommissionen om upplysningar på denna punkt. I annat fall kan eller

måste den i enlighet med artikel 177 andra och tredje stycket i fördraget, begära att domstolen skall meddela förhandsavgörande avseende tolkningen av artikel 92 i fördraget (domen i det ovannämnda målet SFEI m.fl., punkterna 49—51).

- 33 För att ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar är det nödvändigt att pröva frågan om ett sådant system som införts genom lag nr 95/79, och som avviker från de allmänna konkursreglerna, skall anses utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i fördraget och som i enlighet med artikel 93.3 i fördraget borde ha anmälts på förhand till kommissionen innan det genomfördes.

Hur stödet skall kvalificeras

- 34 Såsom domstolen redan har fastslagit är begreppet stöd mer allmänt än begreppet subvention, eftersom det inte enbart omfattar sådan konkreta förmåner som subventioner utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar företagets budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har identiskt lika effekter (se dom av den 15 mars 1994 i mål C-387/92, Banco Exterior de España, REG 1994, s. I-877, punkt 13, samt domen i det ovannämnda målet Ecotrade, punkt 34).
- 35 Begreppet ”stöd” i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget innebär nödvändigtvis fördelar som ges direkt eller indirekt med hjälp av statliga medel eller som utgör en ytterligare börda för staten eller för organ som har utsetts eller inrättats för detta ändamål (se bland annat dom av den 7 maj 1998 i de förenade målen C-52/97—C-54/97, Viscido m.fl., REG 1998, I-2629, punkt 13).
- 36 I likhet med vad domstolen fastslog i fråga om artikel 4 c EKSG i domen i det ovannämnda målet Ecotrade går det att av flera kännetecken för det system som

införts genom lag nr 95/79, i synnerhet med hänsyn till omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, avgöra om det föreligger statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget, under förutsättning att den innebörd de anses ha enligt resonemanget nedan bekräftas av den hänskjutande domstolen.

- 37 För det första framgår det av handlingarna i målet att lag nr 95/79 skall tillämpas selektivt till förmån för stora industriföretag i kris som har en särskilt hög skuldsättning gentemot vissa kategorier av fordringsägare, till största delen av offentlig karaktär. Såsom domstolen har påpekat i punkt 38 i domen i det ovannämnda målet Ecotrade, är det högst troligt att staten eller offentliga organ finns bland det berörda företags främsta fordringsägare.
- 38 Det skall även understrykas att industriministerns beslut att sätta företaget i kris under tvångsförvaltning och att ge det tillstånd att fortsätta sin verksamhet — även om dessa beslut skulle fattas med beaktande av fordringsägarnas intressen och, i synnerhet, av möjligheten att stärka företagets tillgångar — också, såsom domstolen har påpekat i punkt 39 i domen i det ovannämnda målet Ecotrade, och som den hänskjutande domstolen har bekräftat, är betingade av en önskan att med hänsyn till nationella industripolitiska överväganden trygga företagets ekonomiska verksamhet.
- 39 Under dessa omständigheter och med beaktande av den kategori av företag som omfattas av den omtvistade lagstiftningen och det utrymme för skönsmässig bedömning som ministern har, i synnerhet vid givande av tillstånd till ett företag på obestånd under tvångsförvaltning att fortsätta sin verksamhet, har lagstiftningen i fråga den specifika karaktär som är ett kännetecken för begreppet statligt stöd (se i detta avseende dom av den 26 september 1996 i mål C-241/94, Frankrike mot kommissionen, REG 1996, s. I-4551, punkterna 23 och 24).
- 40 Oavsett den nationella lagstiftarens syften förefaller det vidare som om lagstiftningen i fråga är sådan att den kan försätta de företag som lagstiftningen är tillämplig på i ett gynnsammare läge än andra företag, eftersom den ger dessa

företag möjlighet att fortsätta den ekonomiska verksamheten under omständigheter där detta skulle vara uteslutet med tillämpning av vanliga konkursregler, som på ett mer avgörande sätt beaktar skyddet för fordringsägarnas intressen. Med hänsyn till att de fordringar som hör samman med den fortsatta ekonomiska verksamheten är prioriterade, kan emellertid tillståndet att fortsätta densamma under sådana omständigheter innebära ytterligare kostnader för de offentliga myndigheterna, om det faktiskt fastställs att staten eller offentliga organ finns bland de främsta fordringsägarna, eftersom företaget i kris kan antas ha en betydande skuldbörda.

- 41 Utöver beviljandet av den statliga garantin enligt artikel 2 *bis* i lag nr 95/79, som de italienska myndigheterna gick med på att underrätta kommissionen om, medför tvångsförvaltningen även att förbudet mot och uppskovet med alla enskilda utsökningsåtgärder utvidgas till att avse skatteskulder samt straffavgifter, räntor och skulduppräkningskostnader vid försenad inbetalning av företagsskatt, att företaget medges befrielse från skyldighet att betala böter och straffavgifter vid underlåtenhet att betala sociala avgifter samt att en särskilt förmånlig skattesats tillämpas vid överlåtelse av hela eller delar av företaget. Överlåtelsen är föremål för en schablonmässig skatt som uppgår till 1 miljon LIT, medan den vanliga stämpelskatten uppgår till 3 procent av värdet på de tillgångar som överlåtits.
- 42 Sådana förmåner, som beviljas av den nationella lagstiftaren, kan också medföra ytterligare kostnader för de offentliga myndigheterna, i form av en statlig garanti, ett faktiskt avstående från offentliga fordringar, en befrielse från skyldigheten att betala böter och straffavgifter eller i form av en reducerad skattesats. En motsatt slutsats kan endast dras om det visas att tvångsförvaltningen och företagets fortsatta ekonomiska verksamhet faktiskt inte har medfört ytterligare kostnader för staten, i förhållande till vad som skulle ha varit fallet om vanliga konkursregler hade tillämpats. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva dessa uppgifter efter att i förekommande fall ha begärt klagoranden av kommissionen.

43 Mot bakgrund av vad ovan anförts skall den slutsatsen dras, att då ett sådant system som det som införts genom lag nr 95/79, och som avviker från allmän konkurslagstiftning, tillämpas på ett företag, skall det anses kunna ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, när det har visats att detta företag

— har getts tillstånd att fortsätta sin ekonomiska verksamhet under omständigheter där detta skulle ha varit uteslutet med tillämpning av allmän konkurslagstiftning, eller

— har erhållit en eller flera förmåner, som till exempel en statlig garanti, en reducerad skattesats, en befrielse från skyldigheten att betala böter eller straffavgifter eller ett faktiskt avstående, helt eller delvis, från statliga fordringar, vilka inte skulle ha beviljats ett annat företag på obestånd med tillämpning av allmän konkurslagstiftning.

Följderna av att det inte förekommit någon förhandsanmälan

44 I artikel 93 i fördraget föreskrivs och organiseras ett särskilt förfarande genom vilket kommissionen permanent skall granska statligt stöd. Vad beträffar de nya stödåtgärder som medlemsstaterna har för avsikt att inrätta fastställs det ett förfarande utan vilket inga stödåtgärder kan anses rättsenligt inrättade. Enligt artikel 93.3 första meningen i fördraget måste kommissionen underrättas om planer på att vidta eller ändra stödåtgärder innan de verkställs.

45 Kommissionen har emellertid kvalificerat det system som införts genom lag nr 95/79 som "befintligt statligt stöd", samtidigt som den medgivit att den inte erhållit underrättelse om lagen i enlighet med bestämmelserna i artikel 93.3 i

fördraget, trots att den utfärdats efter det att fördraget trädde i kraft. Kommissionens ståndpunkt grundas på lämplighetsskäl, bland vilka ingår kommissionens tvivel, vilka varat i fjorton år, avseende huruvida lag nr 95/79 kan kvalificeras som statligt stöd, förväntningarna hos de näringsidkare som omfattas av systemet, omständigheten att lagen sällan tillämpas samt att det i praktiken är omöjligt att erhålla återbetalning av de belopp som skulle kunna komma i fråga för återvinning.

- 46 Denna ståndpunkt kan inte godtas.
- 47 Svaret på frågan om ett stöd är nytt och om det således är nödvändigt att inleda det förfarande för förhandsgranskning som föreskrivs enligt artikel 93.3 i fördraget, kan inte göras beroende av kommissionens subjektiva bedömning.
- 48 Som domstolen redan har fastslagit i sin dom av den 9 augusti 1994 i mål C-44/93, *Namur-Les assurances du crédit* (REG 1994, s. I-3829, punkt 13), framgår det såväl av innehållet i som av syftet med bestämmelserna i artikel 93 att det måste anses att befintligt stöd i den mening som avses i artikel 93.1 är stöd som fanns innan fördraget trädde i kraft och sådana stödåtgärder som rättsenligt kunde verkställas på de villkor som föreskrivs i artikel 93.3 i fördraget, däribland de villkor som följer av domstolens tolkning av denna bestämmelse i dom av den 11 december 1973 i mål 120/73, *Lorenz* (REG 1973, s. 1471, punkterna 4—6; svensk specialutgåva, volym 2, s. 177). Nytt stöd som omfattas av den skyldighet avseende förhandsanmälan som föreskrivs i bestämmelsen är däremot sådant stöd som syftar till att vidta eller ändra stödåtgärder, varvid skall preciseras att ändringarna kan avse såväl befintligt stöd som nya planer som kommissionen underrättats om.
- 49 Därav följer att då det har fastslagits att ett system som det som införts genom lag nr 95/79 i sig kan ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, kan systemet inte tillämpas om kommissionen inte har underrättats om det eller, om sådan underrättelse har skett, innan kommissionen har fattat beslut om att godkänna att det planerade stödet är förenligt med den

gemensamma marknaden eller, om kommissionen inte fattar något beslut inom två månader från underrättelsen, innan sagda frist löper ut (se domen i det ovannämnda målet Lorenz, punkt 4).

50 Svaret på den första frågan blir således följande.

Inom ramen för ett förfarande enligt artikel 177 i fördraget är domstolen inte behörig att uttala sig om huruvida en nationell bestämmelse är förenlig med artikel 92 i fördraget. En nationell domstol, som skall avgöra ett yrkande om att den skall fastställa följderna av att artikel 93.3 sista meningen i fördraget har åsidosatts, kan emellertid be kommissionen om upplysningar. I annat fall kan eller måste den i enlighet med artikel 177 andra och tredje stycket i fördraget begära att domstolen skall meddela förhandsavgörande avseende tolkningen av artikel 92 i fördraget för att avgöra om de statliga åtgärderna i fråga utgör statligt stöd som kommissionen borde ha underrättats om.

Då ett sådant system som det som införts genom lag nr 95/79, och som avviker från allmän konkurslagstiftning, tillämpas på ett företag, skall det anses kunna ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, när det har visats att detta företag

- har getts tillstånd att fortsätta sin ekonomiska verksamhet under omständigheter där detta skulle ha varit uteslutet med tillämpning av allmän konkurslagstiftning, eller
- har erhållit en eller flera förmåner, som till exempel en statlig garanti, en reducerad skattesats, en befrielse från skyldigheten att betala böter eller straffavgifter eller ett faktiskt avstående, helt eller delvis, från statliga

fordringar, vilka inte skulle ha beviljats ett annat företag på obestånd med tillämpning av allmän konkurslagstiftning.

Då det har fastslagits att ett system som det som införts genom lag nr 95/79 i sig kan ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, kan systemet inte tillämpas om kommissionen inte har underrättats om det eller, om sådan underrättelse har skett, innan kommissionen har fattat beslut om att godkänna att det planerade stödet är förenligt med den gemensamma marknaden eller, om kommissionen inte fattar något beslut inom två månader från underrättelsen, innan sagda frist löper ut.

Den andra tolkningsfrågan

- 51 Med beaktande av det svar som givits på den första frågan saknas anledning att besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

- 52 De kostnader som har förorsakats den italienska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 29 juli 1997 har ställts av Tribunale di Genova — följande dom:

- 1) Inom ramen för ett förfarande enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) är domstolen inte behörig att uttala sig om huruvida en nationell bestämmelse är förenlig med artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse). En nationell domstol som skall avgöra en begäran om att den skall fastställa följderna av att artikel 93.3 sista meningen i EG-fördraget har åsidosatts (nu artikel 88.3, sista meningen, EG) kan emellertid be kommissionen om upplysningar. I annat fall kan eller måste den i enlighet med artikel 234 andra och tredje stycket EG begära att domstolen skall meddela förhandsavgörande avseende tolkningen av artikel 92 i fördraget för att avgöra om de statliga åtgärderna i fråga utgör statligt stöd som kommissionen borde ha underrättats om.
- 2) Då ett sådant system som det som införts genom den italienska lag nr 95/79 av den 3 april 1979, och som avviker från allmän konkurslagstiftning, tillämpas på ett företag, skall det anses kunna ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, när det har visats att detta företag

- har getts tillstånd att fortsätta sin ekonomiska verksamhet under omständigheter där detta skulle ha varit uteslutet med tillämpning av allmän konkurslagstiftning, eller

- har erhållit en eller flera förmåner, som till exempel en statlig garanti, en reducerad skattesats, en befrielse från skyldigheten att betala böter eller straffavgifter eller ett faktiskt avstående, helt eller delvis, från statliga fordringar, vilka inte skulle ha beviljats ett annat företag på obestånd med tillämpning av allmän konkurslagstiftning.

3) Då det har fastslagits att ett system som det som införts genom lag nr 95/79 i sig kan ge upphov till beviljande av ett sådant statligt stöd som avses i artikel 92.1 i fördraget, kan systemet inte tillämpas om kommissionen inte har underrättats om det eller, om sådan underrättelse har skett, innan kommissionen har fattat beslut om att godkänna att stödprojektet är förenligt med den gemensamma marknaden eller, om kommissionen inte fattar något beslut inom två månader från underrättelsen, innan sagda frist löper ut.

Puissochet

Jann

Gulmann

Edward

Wathelet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 17 juni 1999.

R. Grass

J.-P. Puissochet

Justitiesekreterare

Ordförande på femte avdelningen